

Bude česká vláda na podzim jednat se zástupci sudetských Němců?

Tomáš Dittrich

V bavorském Augsburgu proběhly o svatodušním víkendu každoroční, již 61. Sudetoněmecké dny. V jejich úvodu převzala letošní Evropskou cenu Karla IV. německá politička, poslankyně za Křesťansko-demokratickou unii (CDU) a předsedkyně německého Svazu vyhnanců Erika Steinbachová.

Jako v Králi Lávrovi každého roku vždy na letnice zavlní se jinak klidná mediální hladina příslušné zátočiny českého rybníku kvůli sudetoněmecko-českým vztahům. Řadu let vždy totéž, pečlivě vybráno pro české uši, vždy vytrženo z kontextu, takže česká duše pokývá hlavou, že je to přesně tak, jak si to vždycky myslela: sudetští Němci chtějí zpátky majetek, který jim byl před pětadesáti lety zabaven.

Příležitostí k tomuto úniku sirovodíku je vždy sudetoněmecký den. Letos se hlavní české deníky akci vyhnuly (kvůli volbám je méně okurková sezóna, než obvykle), ale věrné Haló noviny a různé internetové zdroje (vesměs s využitím zprávy ČTK) zase opakují stejnou písničku. Přitom 23. května v Augsburgu bylo slyšet mnohé, co by nás na opačné straně hranice nemělo nechat lhostejnými.

Jediná věc, o které se na Sudetoněmeckém dni nemluvilo, bylo navrácení majetku. Majetkové nároky „sudeťáků“ přitom přímo zmínila jen nebulvárnější média (prvnizpravy.cz), ale zrušení Benešových dekretů rozumí lidové „české ucho“ často právě v tomto smyslu.

O váze minulosti v současných česko-německých vztazích promluvila při přijímání Evropské Karlovy ceny (nejvyššího vyznamenání, které sudetští Němci udělují) poslankyně spolkového sněmu Erika Steinbachová. Narodila se v dnešním Polsku (býv. Západní Prusko) a jako dvouletá tak na vlastní kůži zažila vyhnání. V Bundestagu je členkou výboru pro lidská práva a humanitární pomoc. Založila Centrum proti vyhánění. U nás je známa jako kontroverzní osoba, která v roce 1997 kritizovala Česko-německou deklaraci a která kvůli agresivitě levicových studentů nemohla na universitě v Potsdami dokončit sérii svých přednášek. S kritikou se setkala také v Polsku a ze strany socialistů (SPD) a liberálů (FDP) i v Německu.

„Nejde o pokání, protože kolektivní vina neexistuje,“ řekla Steinbachová, „Češi nejsou národem vyháněčů, ani my Němci nejsme národem nacistů. Česká republika je demokratickou zemí a nikdy žádné Němce nevyhnala.“ Nicméně podle ní k českému národu patří i jeho dědictví z jiné epochy – osud nelidsky vyhnáných sudetských Němců – podobně jako k německému dědictví patří i nacistické zločiny. Podle Steinbachové nejde říct, že něco bereme, a něco ne, ale buď vše přijmeme a hlásíme se ke své vlasti, nebo něco odmítneme, ale zároveň se svou národností. *„Nechtěla bych se zříci Bacha, Beethovena nebo Mendelsohna,“* řekla tato kdysi nadějná houslová virtuózka, *„podobně jako se Češi nemohou zříci Smetany, Dvořáka a Janáčka. Buď vše, nebo nic!“* Proto je přesvědčená o tom, že se má každý národ s nespravedlnostmi ve svých dějinách vypořádat.

Steinbachová si přeje, aby se věc sudetoněmeckých vyhnanců přenesla na mezistátní úroveň. Kritizovala Německo, které se nepostavilo proti tomu, že stále ještě platí zákony, které odporují mezinárodnímu právu (tzv. Benešovy dekrety ani zvláště hanebný amnestijní zákon přímo nejmenovala). *„Kdo používá výraz ‚lidská práva‘ jen jako zaklínadlo, ale nepostaví se proti jejich porušování, porušuje lidská práva. To je vina Německa,“* řekla v Augsburgu Steinbachová.

Hlavního představitele (mluvčího) sudetských Němců a poslance Evropského parlamentu za CDU Bernda Posselta znají čeští konzumenti zpráv jako tlustého muže s grimasou a v nepřírozeném gestu. Tak ho totiž u nás neomylně představují snímky v novinách nebo na internetu a démonizují ho v očích čtenářů ještě dříve, než se tito nebožáci propracují k doprovodným obdobně přibarveným informacím. Nezbyvá mi, než se stydět, protože jsem Posselta poznal jako vzdělaného muže, který ani náhodou není fanatickým nepřítelem Čechů. Ví to i ne jeden český politik, který ho u nás zažil v diskusích po Listopadu, včetně Václava Klause. Jenže populistická vlna českým mocipánům ani tady nedovoluje nazývat věci pravými jmény a dát prostor poctivé debatě. Na Posseltův účet přitom ve svých veřejných projevech něžně vtipkují i jeho spolupracovníci (Bundesvorsitzender sudetských Němců a čerstvě i čestný občan Mariánských Lázní Franz Pany: „...on je to závaží v náš prospěch.“).

Bernd Posselt mluvil o návštěvě bavorské vládní delegace v čele s premiérem Seehoferem v Praze plánované na září nebo na říjen. To, že tyto přibližně stejně početné sousední země, které spolu čile obchodují a které mají rozvinutou mnohastrannou regionální spolupráci (včetně výuky češtiny na některých bavorských středních školách), spolu na nejvyšší politické úrovni od vzniku ČR dosud nejednaly, má důvod právě v sudetoněmecké otázce. Bavorští premiéři se za sudetské Němce postavili a bez nich s Čechy jednat nechtějí. Posselt oznámil, že členy delegace budou i sudetští Němci.

To, co Posselt říkal, potvrdil poslední plenární řečník sudetoněmeckého dne, sám bavorský premiér Horst Seehofer (*„Kdyby Sudetoněmecký den musel končit bez bavorského ministerského předsedy, bylo by to jako Urbi et orbi bez papeže.“* zavtipkoval v úvodu). Je podle něho na čase, aby se z obou zemí s tak rozvinutými kontakty setkávali i lidé na vyšších místech. *„Věci, které máme na srdci, nechceme obětovat.“* řekl Seehofer přítomným 4500 až 5000 sudetských Němců. *„Zažil jsem, že pravda dříve či později přijde na program. Musíme mluvit o Benešových dekretech.“*

Proč sudetským Němcům záleží na zrušení Benešových dekretů? Je strach české duše z následného navrácení zabraného majetku oprávněný? Strach, který vedl k neuvěřitelné Klausově české výjimce z Lisabonské smlouvy nebo k tomu, že si u nás cizinec soukromě nesmí koupit nemovitost, nemá vůbec žádný racionální podklad. Kdo by mohl považovat za reálné navrátit majetek po 65 letech a navíc majetek tak rozsáhlý, že by to v Česku způsobilo přímo katastrofu? Znamenalo by to totiž, že by se asi milion Čechů, kteří dnes podle mého konzervativního odhadu bydlí v domech po Němcích, ocitlo bez přístřeší.

Na setkání Sudetoněmecké rady v Mariánských Lázních jsem 15. dubna 2007 slyšel panelovou diskusi m.j. s Berndem Posseltem a bývalým vedoucím představitelem Sudetoněmeckého krajského sdružení Franzem Neubauerem, jejíž účastníci se shodovali v tom, že uvažovat o navrácení majetku vyhnaných Němců není reálné. Z vedení landsmanschaftu žádný nárok na vrácení majetku nezaznívá. Je to naprosto střízlivé, což tak očividně kontrastuje s iracionalitou českého většinového mínění a pocitů.

O co tedy sudetským Němcům jde? Možná je pro většinu našich politiků, ale i Čechů jako takových těžko představitelné, že by někomu mohlo jít o něco jiného než právě o majetek. Na výše zmíněném setkání v roce 2007 Posselt řekl: *„Jediným úkolem landsmanschaftu teď je vytvořit prostředí, aby na české straně vznikla politická vůle vyřešit morální stránku vyhnání.“* Nemám důvod nevěřit tomu, že vyrovnání s minulostí a smíření je pro sudetské Němce opravdu hlavním cílem.

Lze snadno doložit, že se sudetští Němci k Čechům chovají vstřícně. Na letošním Sudetoněmeckém dnu si jejich vedoucí představitelé opakovaně cenili zařazení filmu Zabíjení po Česku v hlavním vysílacím čase ČT na výročí květnových událostí. Steinbachová zdůraznila rozdíl mezi Čechy a Poláky v tom, jak uvažují o své minulosti (*„Na adresu České republiky říkám: Děkuji.“*) a zmínila také konkrétní české osobnosti i sdružení, jež

se tímto tématem zabývají. Sudetští Němci průběžně vyznamenávají české kulturní pracovníky, naposledy loni spisovatelku Kateřinu Tučkovou cenou sudetoněmeckého landsmanschaftu. Levicový intelektuál a politik Petr Uhl dokonce loni obdržel prestižní Evropskou Karlovu cenu. Bernd Posselt vydal letos v únoru tiskové prohlášení k zákazu Dělnické strany, kde uvedl, že jde o důkaz, že „české úřady energicky razí kurz proti extremismu a rasismu“.

Snad nejvíc mě v tomto smyslu překvapilo, že landsmanchaft pozitivně hodnotil i nedotaženou Paroubkovu vládní omluvu vyhnaným sudetoněmeckým antifašistům ze srpna 2005, která se zabývala jen zlomkem tehdejšího bezpráví a která ve mně proto budila silné rozpaky.

České straně by Sudetští Němci mohli pomoci tím, že by deklarovali, že nechtějí zpátky svá zabraná pole ani domy, kde se vystřídalo už několik českých generací. Tyto informace jsou, jak sem se pokusil doložit, k dispozici, ale, pokud vím, dosud nikdy nezazněly proklamativně. Může to být z důvodu hrlosti, že se sudetští Němci nechtějí snížit na handlířskou rovinu blízkou charakteru současné české společnosti, nebo také proto, že žije hodně starých vyhnaných Němců, kteří po svém majetku touží, a byli by tak zklamáni svými představiteli, kteří jsou v této věci názorově někde jinde.

Dovolte mi však vyslovit jednu pro někoho šokující myšlenku. Pokud existuje shoda, že vracení majetku není reálné, neměla by česká strana uvažovat o pozvání sudetských Němců ke spolupráci? Stačí se podívat na v „lepší“ případě vylidněné, spíše však zdevastované oblasti pohraničí se statisticky podchytilnými sociálními problémy včetně nezaměstnanosti. Českým politikům doporučuji rozdat nebo za symbolickou cenu rozprodat pobořené sudetské usedlosti, často jen pozemky, které jsou v majetku státu a obcí, těm sudetským Němcům a jejich potomkům, kteří by o ně měli zájem, s podmínkou, že zde budou bydlet nebo podnikat. Rodiny původních majitelů by měly mít přednost. Pro Českou republiku by to jednoznačně bylo výhodné jak ekonomicky, tak demograficky.

Vyhnání Němci jsou ovšem staří a asi by bylo jen málo těch, kteří by se chtěli skutečně vrátit a začít podnikat, ale celková ochota ke spolupráci jistě existuje. Kromě toho tu jsou i větší možné projekty konkrétní spolupráce, např. vize historika Rudolfa Hilfa o vytvoření celoevropského regionu zdraví v oblasti západočeských lázní s masivní finanční podporou přes hranice.

Ing. arch. Tomáš Dittrich je šéfredaktorem měsíčníku Život víry. Za Křesťanskou misijní společnost (KMS) se podílel na organizování několika seminářů a konferencí s tématem česko-německých vztahů.

Publikováno v měsíčníku KONZERVATIVNÍ LISTY 06/2010 v červnu 2010, www.konzervativnilisty.cz
Na www.go-east-mission.de vychází s povolením autora a redakce KL.

Německý překlad „Wird die tschechische Regierung im Herbst mit Vertretern der Sudetendeutschen verhandeln?“ [zde](#).

O zmíněném setkání Sudetoněmecké rady v Mariánských Lázních v dubnu 2007 napsal autor článek „Za sudetskými Němci do Marienbadu“, viz [zde](#).